ZEITUNGSDRUCKSACHE! Ч. 47. 21. листопада 1943 Рік I.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7.
Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34.
Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Непохитна віра в перемогу

Промова марш. Ґерінґа і ген. Йодля

На з'їзді найвищих партійних провідників у Мюнхені державний маршал Герман Ґерінґ виголосив двогодинну промову, в якій подрібно з'ясував усі проблеми оборони й наступу, зв'язані з веденням повітряної війни на фронті й на просторі Німеччини. Свої виводи маршал Ґерінґ закінчив підкресленням свого непохитного переконання, що Німеччина виграє війну, якщо кожний німець на своїй позиції виконає довірений йому обов'язок та якщо німецький потенціял сили осягне якнайбільших розмірів. „Непохитно й з глибини душі вірю — заявив дослівно маршал Ґерінґ — що переможемо".

Крім маршала Ґерінґа промовляв на партійному з'їзді шеф головного штабу німецьких збройних сил, генерал артилерії Йодль. Він з'ясував стратегічну ситуацію на початку п'ятого року війни. Те, що наступить ще впродовж цієї війни, — говорив генерал Йодль, — скільки надій не сповниться, скільки турбот обернеться в зовсім інші почування — це все окутане тайною майбутности. Певним є тільки факт, що Німеччина не припинить боротьби, аж доки не здобуде перемоги. Певним є, що Німеччина не леліє ніяких труслививих надій, що хтось інший міг би її врятувати перед большевизмом, який знищив би все, коли б Німеччина заломилася. Німеччина переможе, бо вона мусить перемогти, бо інакше світова історія втратила б глузд.

АЖ ДО ОСЯГНЕННЯ МЕТИ

Болгарський часопис „Вечер" пише: кожний, хто послухав, або прочитав промову Фюрера, матиме одне враження: сьогоднішня Німеччина, що стала тепер могутнім організмом для перемоги над ворогами Европи, працюватиме безупину, поки не буде осягнута остаточна мета цієї війни. Фюрер завсіди дасть собі раду з усіми труднощами, ніхто не матиме змоги вирвати Німеччині перемоги з рук.

ПРОВІДНИК УЦК В СТАНИСЛАВОВІ

(*) Дня 6. листопада п. р. відвідав Станиславів Провідник УЦК д-р В. Кубійович. В товаристві проводу місцевого УОК Провідник відвідав „Домівку Учня", яку веде „Союз Батьківських Кружків" при УОК та виказав своє признання за вміле і добре ведення такої потрібної і корисної установи. Оглянувши Домівку Учня Провідник удався до У. О. К., де відбулися ширші сходини українського громадянства Станиславова. На цих сходинах Провідник УЦК виголосив ширший реферат про теперішнє наше положення, який викликав велике зацікавлення всіх присутніх. На другий день відбулися наради з президією УОК.

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Минулого тижня на східному фронті прийшло до величезних боїв передусім довкола Києва. В Італії аліянти намагаються піти вперед, але все ще крутяться на місці. На Далекому Сході японські морсько-летунські сили завдали важкий удар американській воєнній фльоті.

В політичній ділянці світ займався промовою Фюрера, вважаючи її відповіддю на Московську конференцію. Незабаром після тієї промови прийшла нарада керманичів німецького політичного життя в Мюнхені, про що пишемо окремо. В тісному зв'язку зі загальною воєнною ситуацією стояли заходи Німеччини зміцнювати свої становища в південно східній Европі.

Найважчі бої коло Києва

Найважчі бої розгорілися в середній частині східного фронту а саме на просторах на захід, північний захід, південь і південний захід від Києва. Зосередивши велетенські маси людей, повозів, артилерії й літаків большевики приступили до великих атак передусім здовж шляху Київ—Житомир, щоб поширити по змозі якнайбільше на захід свій влім. Знов же, відповідаючи на большевицькі атаки на південь від Києва німецький військовий провід почав сильні протинаступи, які вже дали свої висліди через зайняття багатьох переходово залишених місцевостей. Тому, що німці також стягнули великі резерви, бої стали тут незвичайно важкі й завзяті. Большевики роблять розпучливі зусилля, щоб вбитися клином далі на захід, бо незабаром уже може прийти зима, що значно ослаблює воєнні дії. Вже минулого тижня падав дощ зі снігом а морози досягли 2—3 ступнів.

Від Криму до Черкас

Завзяті бої ішли також і в південній частині фронту. На Кримі бої відбувалися на південь і північ від Керчі, на сході від Гнилого моря і на півночі від Перекопу, де німецькі війська відбивають ворожі наступи. Большевикам удалося переходово прорватися на південний схід від Перекопу, але румунські війська відкинули ворога. Одночасно ворог безуспішно наступав на німецькі мостові причілки на долішньому Дніпрі під Нікополем і Херсоном а ворожі човни намагалися в'їхати в гирло Дніпра. Крім цього ворог знов почав свої наступи в коліні Дніпра, на південний захід від Дніпропетровського, на північ від Кривого Рогу, коло Кременчука і на північний захід від Черкас. Тим способом большевики хотіли б не тільки створити нові несподівані вломи, але також замкнути свої кліщі від півдня, що їм не вдалося. Так нічого не вийшло з великого пляну окружити 1 мільйон німецьких вояків, чого сподівався Лондон.

Від Чернигова до Невеля

До завзятих боїв, що тут майже завсіди ішли на захід від Смоленська, тепер прибули ще два вогнища — коло Чернигова й Невеля. Коло Чернигова большевики кинули в бій, побіч маси піхоти, повозів і летунства, також багато кінноти. Наступало 200 большевицьких повозів, з яких німці знищили 185. Після того большевики стали пробувати щастя на північ від Гомеля, але з таким самим вислідом. Дещо інакше виглядають бої коло Невеля. Там большевики вже від довгого часу стараються поширити на південь і на північ свій влім, щоб ударити в напрямі на Вітебськ. Хоч большевикам тут удалося вломитись, проте їм не пощастило проломитися. Зрештою те саме бачимо також і на всіх інших відтинках східн. фронту.

В горах південної Італії

На італійському фронті не було ніяких замітніших воєнних подій, хоч ворог стягає сили й намагається пожвавити свій наступ. Покищо він застряг у боях за перехід гірських становищ на північ й на захід від Вольтурно. Зокрема великі й завзяті бої розгорілися за гірську загороду між Міляно й Венафро. Переходово ворог був захопив кілька гірських становищ, але після завзятих боїв мусів відступити там, звідки прийшов.

Німецька перемога на Додеканезі

Досі англійці та прихильники Бадолію встигли втриматися тільки на двох островах Доденанез у східній частині Середземного моря — на Лерос і Самос. Зма-

(Докінч. на 2-ій стор.).

Для розбудови третього стану

Багато говориться і пишеться у нас про потребу розбудувати наш третій стан і таким способом скріпити наш елемент у містах. Основою цього третього стану є фахове купецтво й ремісництво, зорганізоване та сконсолідоване, поставлене на твердих моральних і матеріяльних основах.

Коли до війни ми не мали змоги вишколити сильних кадрів купців і ремісників, то тепер, навпаки, є великі в цьому можливості, які лише треба відповідно використати.

Низка званевих і фахових шкіл, що покрили густою мережею наш край, притягає велику кількість нашої молоді обох полів і дає їй змогу здобути основне теоретичне і практичне знання з ділянки торгівлі й ремесла. На численних перевишкільних курсах, що їх улаштовує Ремісничa Палата, наші ремісники можуть підвищити свої кваліфікації. Варстатів праці багато, попит на кваліфіковані сили великий, можливості заробітку гарні. Отже конюнктура добра, треба її лише відповідно використати.

Тому, що в нас сильного третього стану недостає з великою шкодою для нашої нації як цілости, справа вишколу кадрів численного та високоякісного купецтва й ремісництва є справою не лиш поодиноких людей, які хочуть цим професіям присвятитися, але й питанням незвичайно важним для цілої нашої національної збірноти. Без сильного третього стану ми не будемо ніколи повновартісною нацією, бо завжди нам буде недоставати міського елементу, який для правильного розвитку нації необхідний.

Через те справою вишколу наших майбутніх купців та ремісників мусять зацікавитися не лише ті, які хочуть ці фахи опанувати, не лише батьки молодих адептів, чи круги купецтва й ремісництва, але теж усі члени нашої національної збірноти. Таким чином ця справа вийде з вузького кола особистих справ поодиноких людей, чи суспільних груп на площину загально-національних завдань.

Через те, що при розбудові нашого третього стану слід звернути увагу передусім на молоде покоління нашого купецтва й ремісництва, а воно підготовляється до свого фаху в школах, обов'язком громадянства зайнятися цією шкільною молоддю.

Опіка над нею може піти різними шляхами: шляхом осві-

„Наше спільне завдання: забезпечити Европі мир, волю та культуру"

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ У ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРА.

ЛЬВІВ. З нагоди свого побування у Львові Генерал-Губернатор д-р Франк прийняв українську делегацію, складену з представників Українського Центрального Комітету, Військової Управи та українських радників Управління міста Львова.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД СВІДОМИЙ ВАГИ МОМЕНТУ.

Від імени делегації Голова Українського Комітету на Львів-місто виголосив промову, в якій звернувся до Генерал-Губернатора з такими словами:

„Ексцеленціє! Мені припала шана привітати Вас сердечно в нашому місті від імени нашої національної спільноти. У Вашій особі ми вітаємо представника Фюрера Великої Німеччини у Генеральній Губернії. Німецькій державі українці Галичини вдячні за визволення від жахливого большевицького володіння. Під німецьким проводом український нарід у Галичині, не зважаючи на зумовлені війною обмеження вже два роки має можливість розвиватися. Наш нарід вміє добре оцінити те, що наслідком Вашого доброзичливого наставлення ми тут у Львові, в столиці Галичини і в усьому краю, розбудовуємо наше культурне й господарське життя та беремо участь у загальній адміністрації міста. Крок за кроком ми здійснюємо оздоровлення нашої соціяльної структури. Почав рости наш купецький і ремісничий стан, добре розбудоване фахове шкільництво дбає про необхідний нарибок.

Воєнний час накладає на нас особливі обов'язки в ділянці соціяльної опіки. З радістю я можу ствердити, що з Вашою допомогою, пане Генерал-Губернаторе, ми ці обов'язки в міру можливости сповнюємо.

Але зокрема тішить нас те, що завдяки адміністраційним курсам, ми маємо вишколений персонал для низової адміністрації, який виявив свої спроможності в місті й у краю. Ми сподіємося, що з уваги на Ваше доброзичливе наставлення, поступово й відповідно до можливостей, будуть заспокоєні різні інші культурні та господарські потреби нашого населення.

Український нарід вповні свідомий ваги моменту. Він вже від 1917 року безупину веде боротьбу проти свого смертельного ворога, проти большевизму. Тому створення добровольчої Галицької Дивізії, це не маніфестація тільки і не жест, але це продовжування цієї боротьби за долю народу. Український нарід знає свої обов'язки в цьому великому змаганні і знає, що його місце по боці Німецької Держави, яка захищає всю Европу.

Ексцеленціє! Вітаючи Вас тут сердечно, я прошу прийняти від нас запевнення, що український нарід виконає свої обов'язки".

„УКРАЇНСЬКА НАЦІЯ ЗДОБУЛА СВОЄ МІСЦЕ В ЕВРОПІ".

Генерал-Губернатор, на якого щирість і сердечність цих слів зробила помітне враження, відповів на це ось так:

„Я дякую вам, мої панове, за слова, звернені до мене. Боротьба, що її німецький нарід веде оце вже 5-ий рік за волю Европи, виросла до велетенських розмірів. Це гігантська й, власне кажучи, єдина в історії подія, що німецький нарід всією своєю силою крови переводить у чин бажання не допустити до того, щоб жахлива большевицька нужда увірвалася в Европу. Німецька адміністрація в цій области вважає для себе за горду радість і за почесть те, що вона, починаючи з першого дня, з першого серпня 1941 року, коли то цю область я прийняв у склад Генеральної Губернії, знайшла у Вас, представників українців, співробітників, повних зрозуміння. Тим то сьогодні я не хотів би скупитись на слова подяки й признання за видатну реальну поставу українського народу в Генеральній Губернії. Я можу тільки сказати, що в цій співпраці українців з німцями і німців з українцями в усіх державних, загально-політичних і культурних ділянках, вбачаю нерозривний зв'язок.

Мої панове, на задньому тлі всіх наших міркувань стоїть велетенська дія всесвітньо-історичних подій, що саме тепер проходять. Війна жене до свого найвищого пункту. Але будьте переконані, що большевицька повінь знайде свій кінець. Німецький нарід, ведений холодним і свідомим мети проводом, керований абсолютно суцільним внутрі і назовні ладом, спертий на збройну силу, повну бажання чину й вивінувану найкращою зброєю, глядить на стрічу майбутнім воєнним подіям із спокоєм і абсолютним довір'ям до Бога. Важкі іспити на нашому континенті, це остання велика проба спроможностей, яку ми маємо перейти. Я радію, що українці в цій боротьбі проти большевизму беруть активну участь зі зброєю в руці. Німецький нарід вірить, що цією можливістю участи в боротьбі виявив шану мужньому українському народові. Українська нація принесла й у цьому змаганні за Европу свою кровну жертву і таким чином мужньо здобула своє місце в Европі.

Я думаю, що в цей момент великої історичної черги подій можу сказати, що спільна постава німців і українців являється передумовою, щоб рятувати також їх культуру. Що таке большевизм — ви знаєте з того, що ви пережили. Ви не потребуєте прислухатися фразам жидів і демократів. Ви краще знаєте, що значить большевизм. Якби большевизм був залишився на довше, і якби, замість мене, стояв тут большевицький генерал-губернатор, то я вірю, що сьогодні ви не стояли б тут у святочній рівновазі духа, та в свідомості, що належите до Европи.

Так звана сила большевизму буде незабаром зломана. Не вважайте мене надто сміливим, коли я вам це говорю. Я це говорю з відповідальністю, якої я свідомий. Воно ясно, що така людина, як Адольф Гітлер, знала, як має планувати війну. Вам, мої панове, я не потребую говорити, що означають труднощі життя. Ви доволі пройшли, від століть вас гнобили москалі — большевики вони чи ні—завсіди були вони вашими ворогами. Але ми бажаємо, щоб ви були великі й сильні. Я радію поступами українців і жалкую, що війна не дає нам можливости ще більше вам допомогти. Ми, німці, маємо справжню симпатію до українського народу. Набір до СС Стрілецької Дивізії причинився до того, що взаємини між німцями і українцями ще кращають. Бажаю, щоб відносини між німцями і українцями всюди були такі, як тут, у Генеральній Губернії. Це має бути зразок і має залишитися зразком. Допоможіть мені у моїй важкій праці, допоможіть німецьким чоловікам і жінкам, що тут виконують свою працю, тоді будуть всі можливості, щоб я вам міг допомогти. Наше спільне завдання полягає на тому, щоб під проводом Адольфа Гітлера і Великої Німеччини забезпечити Европі остаточно мир, волю та культуру.

домно-роз'яснювальної акції про необхідність фахової освіти, шляхом моральної опіки й підтримки цієї молоді, врешті, що найважніше, шляхом матеріяльної допомоги учням цих шкіл. Забезпечити матеріяльно молодій людині побут у школі, запевнити їй удержання та в той спосіб дати змогу здобути знання—це обов'язок громадянства.

Цей обов'язок громадянство може виконати трьома шляхами: шляхом принагідних збірок, шляхом принагідних і постійних жертв, врешті шляхом створення кадрів фундаторів стипендій, які в міру своїх спроможностей взяли б на своє удержання одного чи більше молодих кандидатів торгівлі, ремесла, промислу.

Місяць листопад — ударний місяць у переведенні допомогової акції в користь фахово-шкільної молоді. Одже це не значить, щоб акція допомоги цій молоді обмежилася лиш до цього одного місяця. Навпаки, вона має тривати безперервно увесь час. Листопад — це з одного боку місяць, у якому повинно беззастережно лунати гасло допомоги фахово-шкільній молоді й у якому ця акція повинна осягнути найбільшу натугу, з другого боку це час, у якому широкі кола українського громадянства збагнули б суть і вагу цієї допомоги і постановили б постійно давати її нашій молоді в тому переконанні, що це загально-національна справа. В. Б.

ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення з 1-ої стор.)

гаючи перед можливістю ворожої атаки з Егейського моря, німецькі війська вже віддавна викидають ворога з тих небагатьох становищ, які він зайняв на деяких островах Додеканезу після зради Бадоліо. 12. 11. ц. р. німецькі війська висіли на острові Лерос, де прийшло до завзятих боїв з англійцями й вояками Бадоліо. Сам висад попередили завзяті атаки на ворожі кораблі й бомбардування самого острову.

В повітрі

Ворожі налети не прийняли минулого тижня ширших розмірів. Ворог декілька разів налітав на західні зайняті простори й на північну та західну Німеччину, але ніде не спричинив ніяких поважніших утрат і шкід. Розмірно найшильніше він заатакував задня місто Мюнстер. Разом ворог утратив минулого тижня 35 літаків. Німецькі летуни бомбардували кілька разів важні військові цілі в Лондоні та в південній й східній Англії.

На морі

Німецькі боєві й торпедові літаки знову наробили шкоди ворожим транспортовим і воєнним кораблям у західній частині Середземного моря й коло побережжя Північної Африки біля Орану. Вони там затопили або дуже важко ушкодили, що майже однозначне із затопленням, 36 ворожих кораблів, навантажених військом та воєнним матеріялом загальної містоти 290 тисяч тон і 4 ворожі нищильники. Один з ворожих транспортів мав для охорони 8 нищильників. Так торпедолітаки стали майже рівноважною зброєю, що й підводні човни.

Болгарські гості у Фюрера

Минулого тижня Фюрер прийняв у своїй Головній Кватирі голову болгарського уряду Божилова та мін. зак. справ Шишманова. В розмовах Фюрера з болгарськими гістьми брав участь також мін. фон Рібентроп, фельдмаршал Кайтель і ген. Йодль. Чергового дня болгарські державні мужі відвідали мін. фон Рібентропа.

Промова Черчіля

На гостині в голови міської управи Лондону Черчіль мав промову, в якій остерігав перед легковаженням боєвої сили Німеччини, яка має 400 дивізій війська. Крім того Черчіль зазначив, що цілковито рахується з можливістю німецьких відплатних налетів на Англію. На закінчення він заповів, що війна ще довго потриває.

На Близькому Сході

В Ливані, що є окремою республікою під „опікою" прихильника де Голя ген. Катру, прийшло до гострого напруження між місцевим арабсько-сирійським урядом і французами де Голя. Ген. Катру заарештував голову Ливанської держави, голову уряду й 2 міністрів. Англія, граючи на арабському націоналізмі, почала виявляти невдоволення з того приводу. Англійцям іде про те, щоб заволодіти Ливаном, що є важним військовим простором на Близькому Сході. З тією метою вони підтримують сирійсько - ливанських самостійників.

В кількох словах

Японія передала індуському національному урядові Бозе острови Андамана на Індійському океані. Це перша частина рідної території, над якою володіє Бозе.

Архієпископ Ню-Йорку Шпільман запротестував перед Рузвелтом проти бомбардування Ватикану. При тій нагоди він осудив давніші налети на церкву св. Лаврентія в Римі й Кельнський собор.

Заграничча політика Туреччини далі тримається невтральности. В тому змислі говорив голова турецького уряду, що вернувся з Каїра, де бачився з Іденом. В тому ж дусі писала турецька преса підчас тієї зустрічі.

Розійшлися вістки, що незабаром Рузвелт має виїхати на зустріч з Сталіном.

Українська жінка в „дні суспільної праці"

В низових клітинах Жіночих Секцій в місяці листопаді доручено відбути „День суспільної праці української жінки".

Кожна війна несе зі собою великі спустошення, що заганяють сотні-тисячі людей у нужду, голод, і холод. І в ім'я свойого власного збереження — загрожена масовими нещастями суспільність — намагається боронитися перед ними, організуючи планові й систематичні допомогові акції найбільш потребуючим.

Жінка з її чутливим і добром налитим материнським серцем — відгукується звичайно найшвидше і відрухово спішить допомогти чим і як може тим, що несподівано опинилися в нещасті і потребі.

У війні, що саме доводиться нам її переживати, українське зорганізоване жіноцтво дало доказ свойого глибокого почуття людяности і громадянського вироблення, беручи активну участь у всіх допомогових акціях суспільної опіки Українського Центрального Комітету. І під сучасну пору тепло піклувальної жіночої руки відчувають безпосередньо наші брати, що находяться в таборах полонених, в шпиталях для ранених добровольців Німецької армії і багато-багато інших, що опинилися в трудному положенні в наслідок воєнних дій. При тому окрему увагу присвячується дітям, що перебувають в садках, дитячих будинках, школах, тощо.

Ясно, що у час війни допомогові акції суспільної опіки мусять набрати масового характеру, а це вимагає великого числа робочих рук. Тому теж масова участь громадянського чинника конечна, щоб можна було дійсно усіх потребуючих обслужити. І справді до цієї шляхетної роботи в першій мірі покликана жінка. А тимчасом приходиться з великим жалем ствердити факт, що пропорційно до великого числа потребуючих, яке ще до того постійно зростає, є дуже невелике число жінок охочих до безкорисної добровільної праці.

Повне зрозуміння для справи має невелика кількість в повному того слова розумінні громадськи вироблених жінок, що творить еліту свідомого українського жіноцтва села і міста, а загал тимчасом стоїть бай дужо осторонь, глухий на всі заклики, та немов сліпий на жахливі образи невідрадної дійсности, відгукуючись від часу до часу тільки якимись датками.

І саме „День суспільної праці української жінки" має за мету змобілізувати усе українське жіноцтво на цьому відтинку до постійної активної участи. Шляхетний відрух одної хвилини хочемо поглибити і змінити прагненням в якийсь спосіб постійно помагати потребуючим, хочемо, щоб не було поміж нами ні одної жінки, яка б отягалася, яка б боялася взяти на себе дрібку тягару праці, яка б заглушувала голос свойого сумління, що мусить ворушити ся, коли ми самі забезпечені найпотрібнішим, а інші не мають нічого...

Може скажете, — не маю вільного гроша, не маю старих, непотрібних речей, не маю нічого, що можна було б зложити в пожертві для потребуючих... Вам відповідь: Жертвуйте тоді дрібку свого вільного часу, щоб в яку годинку тижня помогти в швальні Жіночої Секції, чи Гуртка при перешиванні зі старого для сиріт, полонених, чи кого іншого. Або, коли це Вам не відповідає, відвідайте в неділю дитячий будинок, або хворих в шпиталі, розпитайте при нагоді, що потрібно і подумайте, чи не можна як порадити — адже у Вас багато знайомих, може вони могли б чим небудь допомогти, коли Ви не в силі...

Не забувайте, та ж то зближається св. Микола, і Різдво Христове, що з цієї нагоди діти нетерпляче виглядатимуть дарунків, а в дорослих з новою силою дошкулюватиме туга за рідними і потреба знайти відпруження в атмосфері святкових традицій.

Хай же ж обов'язком нас усіх стане подбати завчасу про те, щоби внести сонячний промінь радости теж і в убоге життя сиріт, бідних дітей та взагалі всіх тих, для яких доля не була надто ласкава.

А теплота щирого материнського серця завжди холодить біль, відроджує сили і об'єднує членів сім'ї в один моноліт.

Тому теж в „Дні суспільної праці української жінки" — закликаємо усіх українських жінок поспішити із своїм даром, хай і дуже скромним до Жіночих Секцій і Гуртків при Комітетах і УОТ-ах, щоб його зложити для потребуючих, зголоситися до постійної праці. — Праці є доволі для всіх. І коли всі без винятку за неї візьмемося організовано, вона піде справно й легко, принесе користь тим, що знайшлися в потребі, а честь й славу тим, що її з доброї волі виконують!

Користаймо з можливостей — пишім до рідних в чужині!

Війна, що ведеться п'ятий рік, порвала не один родинний зв'язок, порозлучувала батьків і дітей, братів і сестер. Чимало українців мусіли вже й на багато років скоріше покинути свою рідну стріху, своє село та свій край. Їм у слід поплила не одна материнська, сестрина та дівоча сльоза. Як довго був спокій, то бодай білі листи приходили від рідних з далекої чужини. Та з вибухом війни і цей зв'язок пірвався. І ось уже цілі роки виплакують матері свої очі, непевні, чи побачать ще своїх дітей, нудьгують діти в далекій чужині — ждуть вістки від своїх батьків, випитують буйного вітру дівчата, чи не забув їх милий.

Важко під теперішню пору дістати вістку навіть з невтральної (небоюючої) країни, а ще важче з ворожих держав. Все ж деякі можливості є. Займається цим Міжнародна Організація Червоного Хреста, а посередником між нею та українським громадянством є Український Центральний Комітет. Хто хоче дізнатися про долю рідні, що живе в котрійнебудь ворожій державі, мусить написати до Відділу Суспільної Опіки УЦК, Реферат Допомоги Полоненим (Львів, Семінаріюмштр. 18) та попросити, щоб вислали йому відповідний друк (на кошти пересилки залучити 2 зол.). Цей друк складається з двох карточок з рубриками того самого змісту. Треба на них (на одній і на другій карточці) виписати докладно свою адресу та адресу того, до кого пишемо. Крім того можна написати найбільше 25 слів. Очевидно, треба писати змістовно, про найважніші особисті та родинні справи; наприклад: „Дорогий Сину! Я здорова. Батько помер восени минулого року — перестудився. Василько ходить до гімназії. Гануся вийшла заміж. Напиши, як проживаєш? Цілую Тебе — Мати".

Зміст цього листа треба теж написати на одній і на другій карточці. Писати можна по-українськи, тільки адреса мусить бути виписана латинськими буквами.

Коли хто не знає адреси того, до кого хотів би написати, нехай постарається про такий самий друк і задресує його до Централі Міжнародного Червоного Хреста в Женеві (*Comité International de la Croix Rouge. Agence Centrale des Prisonniers de Guerre. Geneve. Palais du Conseil Général*) та попросить віднайти йому таку то й таку особу, подаючи про неї всі дані (коли це полонений, то коли і в якій армії слу-

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ 16)

Господарство Холмщини і Підляшшя

З цього видно, що на кожного власника чи посідача якихнебудь тварин припадає щонайменше 1,5 штук свиней, а в Більщині аж 2,4 штук свиней. Отже плекання свиней — це справа кожного дрібного господарства навіть безземельних господарів, які стараються ховати у себе бодай одну-дві свині.

Це видно ще й з того, що старших понад 6 місяців свиней куди менше, бо майже 1/3 тих поросят до 6 місяців, що їх підгодовується та продається досить молодими — вбивається для вжитку домашнього господарства.

Забезпечення свиней кормовою площінню добре, одначе тут треба замітити, що тут враховано цілу кормову площінь, отже й таку, що безпосередньо не стоїть у зв'язку з плеканням свиней (пр. луги). Одначе при загальній годівлі тварин і при поважній кількості картопель та зернових, плекання свиней не тільки має добру кормову базу, але його можна ще дуже поважно поширити.

Відносно рас свиней, то здавна плекано тут добру місцеву товщеву свиню краєвої відміни, що тучилася, одначе є дещо пізноспіла. Зі заведенням беконярського промислу перейшла частина господарств, головно ж у південній частині краю, на схрещування цієї породи великою білою англійською, щоб скорше добитися беконового, м'ясного типу свиней. Одначе конюнктура на беконовому ринку так вагалася, й умовини збуту на бекони були такі нерівномірні, що поважна частина годівельників залишилася при плеканні товщевих свиней, головно ж у північних округах (Більщина). Там старалися поправити пізноспілість місцевих товщевих свиней уведенням скорше спілої тучної відміни т. зв. голубської, що при вазі 140—180 кг. давала добру кількість товщу.

Плекання свиней є на Холмщині й Підляшші, як зрештою усюди, також вислідом конюнктури та доброго збуту. Тому то збільшення поголів'я свиней та скріплення їх плекання є тут можливе, а навіть потрібне, бо господарські умовини для цього цілком пригожі. То ж коли оплатність і збут будуть запевнені, розвиток плекання свиней буде тут чимраз краще розвиватися, ідучи не тільки на кількість штук, але дбаючи також про якість годівельного матеріялу. Ця ділянка господарська важна передовсім для менших, селянських господарств, що нею можуть поважно зрівноважити малу доходовість інших ділянок свого господарювання.

Плекання свиней у Більщині і сусідних округах є теж основою окремого щетинярського промислу з осередком у Межиріччі, про що згадуємо на іншому місці.

Вівці плекають передовсім у Більщині, де є поверх 40% овець цілого краю. На другому місці, що гуртує дальших 30% — це Грубешівська округа, а головно ж південна її частина — Белзчина, де є навіть поважніший осередок текстильного промислу, що перероблює вовну (Лещків). Одначе головною округою плекання овець, де ця ділянка є поважною у тваринництві — це Більщина. У інших околицях плекання овець є радше залишком колишнього широкого їх плекання, яке з часом майжеровсім перевелося.

Про розміщення овець у господарствах поодиноких округ кажуть оці числа:

	Овець припадає			
	На 100 власників, або посідачів тварин	На 100 га усієї площі	На 100 га ужиткової площі	На 100 га кормової площі
Біла	117	11	14	38
Білгорай	13	2	3	9
Грубешів	32	6	7	26
Замістя	11	2	3	11
Холм	15	2	2	6
	25	5	6	15

Звідси видно, що в Більщині майже на кожного власника чи посідача тварин припадає понад 1 штука овець, а у Грубешівщині на кожного, у інших округах ледве на кожного десятого господаря. Те ж саме бачимо з обтяженням вівцями кормової площіні, яка є найповажнішою у Більщині, меншою у Грубшівщині, а цілком малою, або і незамітною у інших округах.

Тутешня вівця, що є основою годівлі, це тип м'ясно-вовнистий, якої вовна є суконної, грубої якости. Цю вівцю старалися тут поправляти так у напрямку вовни, як теж і видайности м'яса через заложення відповідних овечих фарм та достачування у овечі райони расових баранів для схрещування з місцевою відміною. Заложено найбільше гнізд какарулів і півкаракулів, старалися робити теж менші гнізда цих рас у різних місцевостях краю. Одначе вплив цих шляхетних рас на цілість вівчарства краю ще незнаний, що може у майбутньому поважно змінитися

жив, у якому полку тощо). В цьому випадку треба писати по-німецьки або по-французьки. Виповнені друки треба висилати до Сусп. Опіки УЦК (на подану вище адресу), а вона перешле Червоному Хрестові.

Відповідь, чи то від Червоного Хреста, чи від особи, що до неї пишемо, одержуємо таки на тому самому друку, на другій сторінці (знову за посередництвом Суспільної Опіки УЦК).

Можна писати до всіх країн світу, але до Радянського Союзу краще й не писати. Хто жив бодай якийсь час під большевиками, знає, як дуже переслідують вони тих людей, що листуються, або про яких знають, що мають рідню за границею. В додатку теж, майже з правила, листи переслані через Червоний Хрест до Радянського Союзу залишаються без відповіді.

Нема певности, що кожний, хто тільки напише, дістане відповідь, бо ще раз зазначуємо, що у воєнних обставинах це не завсіди можливе, та деяка надія дістати вістку все таки є. Ми самі бачили вже жінок і матерей, що, одержавши листа, заливалися сльозами та з превеликого щастя цілували по руках службовичку Комітету, що їм цього листа вручила. То ж коли маєте в чужині когось із найближчої рідні — спробуйте написати. Порадьте теж та напишіть тим, що не вміють, чи не знають, куди написати. Очевидно, берім справу поважно і пишім тільки до найближчих, яких життям ми турбуємось, а вони нашим. Бо ми вже читали листи до Америки та до Канади, що в них було написане тільки одне: Пришліть грошей! Хто має так і з такою метою писати, нехай краще не марнує друку та не забирає дорогого часу сотням людей, що мали б доручувати його дурне писання.

М. К—ий

Утікачі зі залишених тереків

За лінії німецького фронту масово переходять утікачі зі східних теренів, залишених німецькою армією, рятуючись від большевицького терору. Вони залишили на ласку долі свої господарства, щоб тільки спастися перед неминучою загибеллю. Німецькі частини заопіковуються втікачами відсилають їх на захід.

Літературна мова і національна єдність

В останньому числі нашого часопису була поміщена стаття „Творення літературної мови", в якій накреслено коротко історію нашої літературної мови від її початків, зокрема з'ясовано творення літературної мови на західних українських землях.

З історії нашої літературної мови видно виразно, що письменницький світ змагає до удностайнення мови, а не до розподілу її на різні діялекти. Тим то літературну мову прийнято одну і, не вважаючи на діялекти різних провінцій, письменники творять однією мовою, зрозумілою в усіх закутинах заселених українцями, хіба що тут і там появляються твори місцевими говірками, щоб відмітити своєрідність і багатство українських говорів.

Холмщина й Підляшшя, що від довгих віків аж до останніх літ були під чужим, ворожим пануванням — польським і московським і знову польським, і де в цьому часі ніде і ніколи не вчили по-українськи, — не змогли у своїй масі присвоїти українську літературну мову. І вони, однак, відчували шкідливість і неприродність так ополячення, як і обмосковлення місцевого українського населення. І дехто з місцевих народніх учителів, що найближче стояли до села і його потреб, пробував писати місцевою говіркою, не знаючи української літературної мови. Таким був Васько Ткач, народній учитель в містечку Славатичах на Підляшші, що прикінці минулого віку видав „Збірку" своїх поезій у місцевому підляському говорі. Про цю „Збірку", поза найближчою околицею, ніхто нічого не знав і її поява залишилася без ніяких практичних наслідків. І на сторінках російської холмської „Бесѣды" появлялися часом перед першою світовою війною короткі статтейки і вірші в українській мові чи радше часом і в місцевому говорі. Із тих, що там тоді писали, тільки один Володимир Островський перейшов опісля у своїх писаннях виключно на українську літературну мову, часто з холмською тематикою, головно на її історичні теми. Українською літературною мовою писав і видавав дещо і другий холмщак — Семен Любарський.

Сьогоднішні письменники вживають тільки літературної мови, зрозумілої кожному українцеві, звідки б він не походив. За письменниками йдуть і читачі, народна маса, яка вчиться літературної мови, привикає до неї, засвоює собі її. Чим краще народна маса засвоїть собі літературну мову, тим тіснішу спільноту творитиме. Одна спільна мова — це перше, що в'яже найтісніше національну спільноту, споріднює її, творить із неї велику сім'ю й дає їй потрібну відпорність у житті.

Наші мовознавці, письменники й журналісти дбають про чистоту мови та про поширювання тільки одної, літературної мови. Український читач дістає до рук пресу й книжку, писані чистою українською мовою, вчителі в школах прикладають рівно ж усіх зусиль, щоб навчити своїх учнів якнайчистішою мовою.

Сьогодні маємо на Холмщині й Підляшші спромогу масово поширити знання української літературної мови. Маємо тут народні і фахові школи та гімназію в Холмі з українською мовою навчання, учительську семінарію в Грубешові та духовну семінарію в Холмі. На науку української мови у всіх тих школах треба звертати дуже пильну увагу, щоб учні і учениці добре її вивчили і нею в житті послугувалися. Це причиниться і до пошани нашої гарної мови, багатої на слова і вислови, до поглиблення національної свідомости та почуття національної єдности — одним словом, до створення тут на північно-західних окраїнах загально-українського, а не загумінкового типу. Свою місію мусить тут зробити в ділянці поширення української літературної мови і наша преса, передовсім „Холмська Земля", що присвячена справам Холмщини і Підляшшя. Таку саму місію мають тут і українські книжки, що їх видає „Українське Видавництво" у Львові і Кракові. Існуючі на Холмщині і Підляшші українські книгарні повинні звернути увагу на поширення серед наших мас української книжки. Тоді і вони виконають свою національно-культурну місію на тих наших, так досі дуже занедбаних землях.

О. Г.

Листопадове свято в Празі

Українці в Празі зійшлися 31. жовтня, напередодні 1. Листопада, як це вони робили рік-річно чвертьстоліття, щоб спільно вшанувати велику історичну подію. Між приявними на залі українцями було чимало у військових німецьких одностроях старшин і вояків з Галицької Дивізії.

Свято зорганізувала Українська Академічна Громада в Протектораті, філія Українського Націоналістичного Студентства. Врочисті сходини відкрив голова Громади д-р П. Гудим і коротко згадав про те, що перед двадцятип'яти роками, в ніч на 1. листопада, сталося в столиці Галицької Землі, у Львові. Приявні повстанням з місць і мовчанкою вшанували пам'ять поляглих за кращу долю своєї Батьківщини. Інж. Є. Кулик вказав на споконвічну боротьбу українського народу з навалою Сходу: спершу з дикими племенами, потім з татарськими ордами, а в наші часи — з московськими большевиками. В цій боротьбі Україна втратила свою державність, але ріками крови і горами трупів своїх синів вона охоронила Европу від тієї руїни, яку сама зазнала, і дала Европі змогу культурного, господарського та політичного розвитку. Зі знищенням нашого найбільшого і найнебезпечнішого ворога, яким був і є різнобарвний московський імперіялізм, для України, треба вірити, настануть кращі часи.

Свято закінчила дбайливо підготована концертова частина.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ

Лицарську славу йдем здобувати

Оповідання з перших літ X. ст. по Христі.

(Докінчення)

Підплили судна під Царгород. Греки в тривозі. Замкнулися в Царгороді та й пристань зачинили.

— Судна на беріг! — наказ князя Олега. — Підоспіла вже й кіннота під Царгород.

— Покищо повоюємо околиці! — сказав князь Олег на раді князів, між якими були також: Стемид, Гудим, Руяр, Троян. Всі вони не перечили великому князеві, вважали його наймудрішим з князів, недаром славили його скрізь Віщим, то ж і його думка для них, була свята. І сказали всі:

— Так треба!

А князь Олег говорив далі:

— Повоюємо околиці й тим чей виманимо їх з-за мурів Царгорода, щоб розправилися з нами. Ми мусимо зброєю присилувати їх до умови корисної для нашої торгівлі, щоб наше купецтво могло свобідно заїздити до Царгороду та торгувати тут — продавати й купувати. Можна б Царгород змусити облогою до переговорів. Але воно тривало б за довго, бо запасів у Царгороді доволі. Та мені впала нова думка на ум: тут часто сильні вітри. Якби так дати колеса до наших суден, як до возів, чи не потягли б їх вітрила?...

— Треба б найперше — каже князь Стемид — випробувати це на одному судні, а піде добре, то тоді й більше суднам дати підвозів та колеса.

— Це добра думка — похвалив князь Олег.

І дали шість коліс до одного судна з розп'ятими на щоглах вітрилами. Сіло в судно сорок воїнників. Ждуть, чи справді судно піде по суходолі, як по воді.

Всі князі й воєводи вийшли дивитися та й дивуватися. Аж тут справді як не зірветься вітер. Відразу надув вітрила, пре.

— Котиться, котиться судно! — радіють всі. — По суходолі, як по воді! Диво та й чудо!

— Справді віщий, справді кудесник наш великий князь Олег! Слава йому, слава!

А князь Гудим говорить до великого князя Олега:

— В моєму війську багато добрих колісників. Вони скоро виготовлять коліс, кілько треба.

— Вистане двісті кораблів, себто вісім тисяч дружини й воїв.

— Двісті кораблів? — каже князь Гудим — Так треба б тисяча й сотні дві коліс.

— Еге ж — відповів князь Олег — стільки треба.

І скликав князь Гудим усіх своїх колісників та каже їм:

— Так і так. Треба двісті підвозів, кожне з трьома осями, а до них тисяча та ще дві сотні коліс.

І забралися колісники до роботи. За кілька днів усе було готове.

І двісті суден станули довгим рядом одне біля одного. Попутнього вітру чекають.

І знову схопився вітер, ба не вітер а вихор! Ледво військо вспіло сісти в судна. Поплили судна по суходолі, як по морі...

І дивляться греки з мурів високих і страх і жах їх обхоплює.

— Чари, чари! — кричать. — Руські судна по суходолі як по морі пливуть.

А згори не видно їм ні підвозів ні коліс. Русичі вже під мурами, вже з суден драбини підводять на мури спинають, уже й пнуться по них на верх мурів.

І кажуть царедворці царям Левові й Костантинові:

— Це чародій! З ним війною не виграємо. Вишліть, найясніші царі, йому дари, але затроєні. Як він строїться вином, у рядах його війська настане переполох, безладдя. І тоді ми їх усіх легко переможемо, переб'ємо.

І послухали царі дорадників своїх та післали до князя Олега Віщого послів із дарами. Прийшли посли, низько кланяються великому князеві русичів та говорять від царів Лева й Костантина:

— Не губи міста нашого, города Костантина Святого. Ми погоджуємося платити тобі данину, якої зажадаєш.

А князь Олег уставив своє військо в лави та й говорить:

— На них усіх, на лицарів на моїх царі данину дати мусять.

А посли дари князеві Олегові підносять.

— Усе ми вірно перекажемо царям. А поки прийми в дарі від царів вина дорогі та печиво смачне.

І дивиться князь Олег Віщий у вічі послам, немов читає в них і бачить, не можуть вони видержати його зору, в землю потупили очі.

І каже князь Олег грецьким послам:

— Не прийму я ваших дарів, несіть їх назад царям вашим, нехай п'ють ці вина собі на здоров'я.

І вернулися посли з дарами й переповідають, як їх прийняв і як відправив князь русичів.

Триріччя Святительського Служення Високопреосвященнішого Владики Архиепископа Іларіона на архиепископській катедрі в Холмі

7. листопада ц. р. Холмсько-Підляська Єпархія урочисто святкувала триріччя хиротонії та інтропізації Владики Архиепископа Іларіона й день його Ангола. Вірні щиро молились за здоров'я свого Владики Архиепископа в Холмському Катедральному Соборі перед Чудотворним образом Холмської Божої Матері. На молебні були присутні всі холмські українські школи з професорами. В молебні прийняло участь все міське й прибуле духовенство.

УРОЧИСТІ СХОДИНИ

Того ж дня, пополудні, відбулися на честь Владики Архиепископа Іларіона урочисті сходини в церкві св. Ап. Андрія Первозванного, що міститься в Архиепископській Палаті. Церква була вщерть наповнена громадянством, серед якого перше місце зайняла шкільна молодь. О год. 15-ій Владика Архиепископ Іларіон прийшов на сходини й, поблагословивши загальним благословенням всіх присутніх, зайняв приготоване йому крісло перед громадянством. Сходини відкрив голова святочного комітету п. сот. Шрамченко, — Голова УДК в Холмі. Коротким словом привітав він Владику Архиепископа Іларіона від населення та побажав йому здоров'я й многих літ і вкінці прочитав програму сходин. Після цього архиерейський хор під дириґуванням м-гра Петра Доманчука заспівав мелодійно молитву-концерт „Царю Небесний". — Далі прочитав реферат член Холмсько-Підляської Духовної Консисторії, о. прот. Григорій Метюк про триріччну працю Владики Архиепископа Іларіона на церковно - національному грунті Холмсько-Підляської Єпархії. Бесідник підкреслив такі точки: розмосковлення Холмсько-Підляської Єпархії й впровадження в Богослужбу чистої української мови, або української вимови, упорядкування Єпархії й упорядковання Катедрального Собору та його Підземелля, упорядковання Архиепископської Палати, Святої Данилової Гори й т. д. — Хор заспівав пісню: „Пречистая Діво Мати, Холмського краю..." — музика Лисенка. Після концерту проф. Української Гімназії в Холмі д-р Олекса Бабій виголосив реферат, який складався з двох частин: 1) життєпис Владики Архиепископа Іларіона від його найранішого дитинства й 2) праця на церковно - громадському грунті. Бесідник золотою ниткою переплів працю Владики Архиепископа Іларіона, який вперто й невтомно пробивав собі дорогу тяжкою працею від бідної селянської хатини до епископської палати. Він переміг всі життьові перешкоди й невтомною працею пробився до найвищого щабля науковости й цивільно-громадськ. служення. Друга частина реферату була присвячена праці Владики Архиепископа на церковному полі. Бесідник підкреслив велику заслугу Владики Архиепископа в справі розмосковлення Холмсько-Підляської Єпархії й привернення в ній старих українських традицій і окремішностей. — Після реферату хор заспівав стихиру-концерт „Преславна днесь..." — музика Дехтярова. Далі прочитано вірші: „Скорбна Мати" — Тичини; вірш читала учениця 5-ої кл. Наталія Солонинка, а другий вірш з поеми „Христос і Воскресіння" Владики Архиепископа Іларіона прочитала учениця 2-ої кл. Анна Заяць. Вірші були прочитані з великим почуттям. — Далі хор проспівав концерт „Господи, услиши молитву мою", — музика Архангельського й „Тебе Бога хвалимо" — музика Бортнянського.

ПРИВІТАННЯ

Першим вітав Владику Архиепископа Іларіона о. Архипротопресвітер Іван Левчук від імени Холмсько-Підляської Консисторії й всієї Єпархії й підніс Владиці в подарунок альбом зі знімками Духовенства, Єпархіяльних Установ, цілої Єпархії, тощо й багатий вишитий українськими взорами обрус. Привітання від УЦК склав представник з Люблина п. д-р Левицький. Від Холмського Міського Деканату привітав Владику. Архиепископа о. Прот. Юрій Романович. Далі вітали Владику Архиепископа від Деканатів оо. Декани. Від Холмської Духовної Сем. вітав о. Проректор Прот: Євген Барщевський. Від усіх українських шкіл в м. Холмі — вітав проф. д-р Макаренко. Від Холмської Соборної парафії вітав соборний староста п. Рабчук. — Разом з привітанням всі складали на руки Владики Архиепископа Іларіона привітальні писання в прозі й віршах, а також різні подарунки українського мистецтва. — Крім цих привітань Владика Архиепископ одержав численні привітання депешами й листами. Вкінці сходин Владика Архиепископ Іларіон щиро, побатьківськи, дякував присутнім за привітання, побажання й подарунки й поблагословив усіх своїм загальним архипастирським благословенням. Сходини закінчилися співом Архиєрейського „Достойно єсть". Голова святочного комітету закрив урочисті сходини словом подяки.

ПРИЙНЯТТЯ В ПАЛАТІ

Увечорі, після сходин, громадянство влаштувало прийняття в Архиепископській Палаті. На прийнятті були присутні представники від українського громадянства й німецької влади на чолі з паном Крайсгауптманом та приїздні оо. Декани, — разом понад 70 осіб. Привітання гостям зложив сам Владика Архиепископ. Пізніше привітав Владику від цілої Єпархії о. Архипротопресвітер Іван Левчук. Далі зложив привітання п. Крайсгауптман від свого власного імени й від пана Люблинського Губернатора. Вкінці прийняття Владика Архиепископ подякував своїм гостям за відвідини, підкреслюючи при цьому, що в таку тяжку й відповідальну хвилину — сьогоднішний день підніс його на дусі. А панові Крайсгауптманові сказав, що українське православне населення Холмсько-Підляської Єпархії льояльно відноситься до влади й сумлінно виконує свої обов'язки, які вимагають обставини військового часу й цивільна адміністрація.

Прийняття мало родинний характер. Усі присутні почували себе, як в рідній сім'ї. Владика Архиепископ, як господар, вставши зі свого місця, ходив між гостями й розмовляв з ними. Прийняття зробило дуже гарне й приємне враження на всіх присутніх.

Назагал святкування триріччя архипастирського служення Владики Архиепископа Іларіона відсвятковано в холмі гарно, величню й урочисто.

А дорадники царські, таке чують, закликали з великого дива:

— Це не Олег, а святий Дмитро, зісланий на нас від Бога.

І вислали царі щонайбистріших мужів своїх на переговори. А князь Олег їм:

— Тут немає що довго думати й говорити. Ось такі й такі мої домоги до царів Греції.

І немов би з книжки читав, скоро виголосив усе, чого жадав у царів.

І бачать царські висланники, що іншої ради немає, тверде слово в князя Олега, як тверда сталь його меча. І погодилися на все. І створив князь Олег мир з царями.

І зраділи кияни та й усі князі зраділи; тепер піде торгівля з Грецією, якслід, бо будемо безпечні. Ще й дари багаті дістали та здобичі чимало в околиці Царгороду набрався.

І вернувся князь Олег із князями та з дружиною й воями: варягами, словінами, кривичами, радимичами, дерев'янами й іншими до Дніпра, а князі Руяр, Стемид і Гудим до Дністра.

І знову несеться могутня пісня понад Дністром:

„Гей, знаємо ми доброго князя
Він нас на бої водив на славу,
Велику здобич везем додому
Веземо здобич і тим що впали,
Дамо родинам ми всю їх здобич
А їх у наших піснях прославим.

Розвій ремесла в Генеральній Губернії

(*) Безсторонньо треба ствердити, що ремесло Генеральної Губернії не дорівнювало ремеслу західно-европейських країн. Головна причина цього стану лежала в тому, що ремесло було переважно в жидівських руках, жидівський ремісник не мав охоти досконалити себе і це обмежувало загальний рівень. Війна принесла в цій ділянці великі зміни. Жида усунули з ремесла і треба сказати, що через деякий час було велике запотребування на фахових ремісників. У парі з цим громадянство стало цікавитися тією справою, молодь почала напливати на науку в майстрів і сьогодні вже можна навести багато фактів, що ця, чи та освічена й вишколена людина стає шевцем, чи столярем. Все ж таки цей спонтанний відрух громадянства, не міг би був розв'язати кризи на цьому відтинку господарського життя. З допомогою прийшла ремісничa влада, вруховлюючи цілу низку шкіл і ремісничих курсів. Молодий парубок пізнав тут наймодерніші методи ремісничої праці машинами та знаряддям. В парі зі шкільництвом найважніші ремісничі проблеми упорядковано шляхом розпоряджень ремісничої влади. Крім того появилися фахові журнали й брошури. Ця акція довела в скорому часі до заповнення прірви. Це було наче переливання крови в завмираючий організм. Сьогодні можна сказати, що на відтинку ремесла немає вже небезпеки. Кожна ділянка має сьогодні своїх фахівців, положення кращае з кожним днем.

На терені Генеральної Губернії є сьогодні 70.000 ремісничих закладів. На одного ремісника припадає пересічно 217 мешканців. Ремісничі заклади зорганізовані в Об'єднання Праці. Таких об'єднань є під що... ру 312, вони охоплюють майже 2... ремісників. Найбільше об'єднан... металевій ділянці (165) і далі йд... ревна (79) одягова (34) шкуряна і будівельна (9). Надбудовою р... сничих закладів і об'єднань п... являється Централя Ремісних... став. Її завданням розділювати закладам великі доручення і пил... бати, шоб вони були виконані в... чен ці. Ця Централя дбає також... правильні ціни в ремеслі. Ця ... кова призначує значні суми на ...місниче шкільництво, де поміч... також велику поправу. В почат... ... було 4.000 учнів, сьогодн... ...число нараховує 19.300 учнів.

Ремісница влада старається ... безпечити ремесло машинами, ... видно, в теперішній военний час ... ді вповні заспокоїти попит, вс... таки помітний поступ також у ... ділянці. Ремесло Генеральної Гу... нії сьогодні на найкращому шл... і можна мати оправдану надію, ... вно незадовго зрівняється з р... слом західних країн.

НОВИНК...

Великий Лисенківський кон... **у Львові.** Заходами Інституту ... родної Творчости у Львові й Сп... Українських Музик відбувся у Л... ві в дні 8. листопада ц. р. в зал... перного Театру великий конц... присвячений творам композитора ... коли Лисенка з нагоди відзначе... річниці його смерти. Концерт за... чив виступ київської капелі бан... ристів під керівництвом Китаст...

Челядничі іспити. Нещодавно в... булися у Львові челядничі іспи... для кафлярів, теслярів і каменя... які після успішного зложення іс... ту одержали свідоцтва, які управ... ють їх уживати титулу челядни... своєї професії. Відтак відбулися ... Ремісничій Палаті челядничі іс... ти для фризієрів.

Вовки в північній Швеції. У пів... ній Швеції й Фінляндії з'явилися в... ликі тічні вовків. Зокрема в Л... пляндії вовки та інші хижаки спр... чинили великі шкоди серед стад р... нів. В одній місцевості в північн... Фінляндії вовки навіть вдерлися д... одного селянського двору.

Годинник... в перстені. Один бел... гійський годинникар зробив найме... ший в світі годинник, працюючи на... ним 30 літ. Цей годинник такий ма... ленький, що міститься в персте... замість дорогоцінного камення.

КИЇВСЬКІ АРТИСТИ В КОЛОМИЇ

Дня 20. жовтня ц. р. загостили д... Коломиї артисти київського театр... різнородностей „Варієте" і висту... пили в залі Окружного Театру з... сольоспівами, дуетами й деклямаці... ми. Ціла програма стояла на високому мистецькому рівні.

ЗА ОДИН КІЛОГРАМ НАСІННЯ ДЕСЯТЬ КІЛОГРАМІВ ЦУКРУ.

(*) Вже була у нас згадка про те, що насіння диких овочевих дерев (під цю пору зернятка, яблук і грушок) треба відставити до городничої централі А. Кашуби, Краків, площа А. Гітлера Ч. 4.

Водночас подаємо до відома зацікавленим, що помітно збільшено премію за це насіння, а саме: за один кілограм насіння яблуні, чи груші доставець одержує десять кілограмів цукру, незалежно від нормальної ціни.

Громадянине! Чи зложив Ти свій дар на фонд допомоги середньо- і фаховошкільній молоді?

Два брати — два світи

(Маршал Тимошенко і його брат).

Українська народня приповідка ка же, що з одного дерева можна зроби ти і хрест і лопату — себто, що з одного роду може вийти і чесний чоловік і злочинець. Цю народню пословицю можна приложити до одного з большевицьких маршалів — Тимошенка, найвірнішого слуги совітського диктатора Сталіна. Теперішній військовий достойник Тимошенко з походження українець, але вже зовсім обмосковлений і збольшевичений. Восени 1939 р. був він командантом так званого західного українського фронту — отже тих большевицьких армій, що йшли „визволити" братів українців Західної України — Галичини і Волині. З того часу став він відомий в Галичині і на Волині не зі своїх військових перемог, але з лайки, з якою виступав проти заслужених українських діячів з Галичини на сторінках большевицької преси, що стала тоді появлятися в Галичині. Тимошенко накинувся тоді на українських діячів і взагалі на українську галицьку інтелігенцію, що ціле своє життя віддано і щиро працювала для українського народу і боронила його перед польським утиском і жидівським визиском. Та большевицький маршал Тимошенко не тільки лаяв, але у своїх часописних статтях взивав до кривавих погромів українських передових діячів, інтелігенції і заможніших українських селян, яких по його словам треба винищити з коренем. За те був він і є досі в ласках у Сталіна.

Цей маршал Тимошенко має рідного брата Євстахія Тимошенка, що під цю пору проживає в місті Ріо де Жанейро, столиці Бразилії в Південній Америці. Вийшло це наяв недавно з такої пригоди.

Перед кількома тижнями на одній з вулиць Ріо де Жанейро занедужав раптом і упала якась людина. Хворого перевезли негайно до лікарні, де він прийшов до притомности і за якийсь час одужав. Коли його поспитали, хто він такий, відповів, що називається Єстахій Тимошенко, і що є рідним братом совітського маршала. Його оповіданню зразу не дали віри і дирекція лікарні повідомила про це місцеву поліцію. Про справу довідалися теж місцеві бразилійські часописи і в відвідини до хворого в лікарні Тимошенка прийшли теж і редактори місцевих часописів. Вони стали розпитувати про його походження, про його дотеперішне життя та й про те, в який спосіб він опинився аж у Південній Америці. І хворий Євстахій Тимошенко розповів цікавим редакторам про себе усе, а подробиці його оповідання на основі знайдених при хворому документів і зізнань його знайомих потвердили невдовзі в цілості і поліційні дохоження.

Ще молоденьким юнаком перед більше як тридцяти роками залишив Єстахій Тимошенко Росію і подався до Америки шукати кращої долі. Дома остала численна родина, а між ними його молодший брат, теперішній большевицький маршал. Прийшла світова війна і революція в Росії і його брат зробив за якийсь час блискучу військову карієру — став большевицьким маршалом. Він знав адресу брата і написав йому, що б вертався до Совітів. Євстахій послухав цієї ради і при допомозі совітського посольства одержав відповідні подорожні документи та приїхав до СССР. Розчарування, яке пережив Євстахій Тимошенко у совітському „раю", було таке велике, що він вирішив утекти знову за кордон. Вдалося йому побороти величезні трудності, бо ж видістатися з Совітів за границю незвичайно тяжко й дуже ризиковна річ. Так він дістався аж до Бразилії, де мав давних знайомих, у котрих хвилево замешкав. Присутнім редакторам заявив, що ні за які скарби світа не згодився б жити під Совітами, де люди живуть в нужді і в страшному поневоленні. Це оповідання подали редактори негайно до газет і воно викликало там велике враження, тим більше, що Євстахій Тимошенко, рідний брат большевицького маршала, заявився непримирним ворогом большевиків і большевизму, що такі модні тепер в Америці, яка зовсім не знає дійсних відносин у Совітах.

До наших Співробітників

До наших Співробітників і Дописувачів у краю і поза межами рідної Батьківщини пишемо ці слова. Старим звичаєм просимо заздалегідь підготовляти матеріяли до різдвянсвяточного числа нашого тижневика Бо ж й не так далеко вже п'яте Різдво в цій війні, а враз із цим почнеться вже п'ятий рік появи нашого часопису. Редакція буде старатися, щоб різдвяне число принесло нашим Читачам якнайбільше різноманітний матеріял — повчаючі статті, спомини, оповідання, сміховинки, вірші і всяку цікаву всячину.

Щоб якнайкраще виконати своє завдання для вдовілля наших Читачів у краю і на чужині — прохаємо всіх наших Співробітників заздалегідь підготовляти відповідний матеріял. Дуже побажаним було б, щоб увесь святочний матеріял ми мали тут **уже н. 15. 12. ц. р.** В цей спосіб зможемо не тільки використати ввесь цікавіший і вартісніший матеріял, даючи його ступнево до друкарні, але й не обтяжуватимемо працею складачів в останніх днях перед виходом наших святкових газет — щоденника і тижневиків.

За статті, спомини, оповідання вдячні будемо зокрема нашим Братам з України, що їх воєнне лихоліття вирвало з рідних міст і кинуло на скитання.

Наприкінці всім, що схочуть прислати нам свої цінні матеріяли до святочного числа, пригадуємо наше постійне побажання: популярні статті не повинні б займати більше, як дві шпальти друку, те саме оповідання і спомини, вірші до 5 строф (к. 20 рядків), бо тільки в цей спосіб зможемо дати місце якнайбільше Авторам, а Читачам на Свята різноманітну й цікаву газету.

Редакція

Здорова тварина — здоровий приплід

Створення Служби здоров'я для рогатої худоби.

(*) Господарські умовини підчас війни у більшій мірі, як у нормальних часах, вимагають вищої продуктивности тварин шляхом приросту молодняка і придбання тваринних продуктів. Одне з важніших завдань має при тому сповнити рогата худоба, достарчаючи молока й молочних продуктів. Передумовою високої продуктивности є здоровий стан тварин. Лиш здорова тварина може мати здоровий приплід, лиш здорові корови дають бездоганне й високовартісне молоко у достаточній кількості.

Одначе, що вища продуктивність, то більша небезпека, яка загрожує тваринам, зокрема нашим головним доставцям молока — коровам. Небезпеки, що загрожують молочним коровам бувають різні. Через те власники тварин мусять піклуватися про їх здоров'я і своєчасно подбати про допомогу в боротьбі за вдержання їх здоровного стану.

Ветеринарні управління в Генеральній Губернії у порозумінні з Відділами Прохарчування й Сільського Господарства створили спеціяльну службу здоров'я для поборювання найважніших недуг рогатої худоби, як туберкульози, пошесного викидня, трихіни та захворіння полових органів.

У Галичині службу здоров'я виконують спеціяльно вишколені ветеринарні лікарі Державних Дослідних Ветеринарних Урядів у Львові, Станиславові й Теребовлі. Зголошення приймають згадані уряди та Підвідділи Ветеринарних Справ при Уряді Губернатора Области Галичина. При співпраці всіх зацікавлених чинників буде можна не лиш вдержати на дотеперішньому задовільному рівні здоровний стан місцевого поголів'я тварини, але ще його поліпшити.

Від 22. до 28. листопада затемнення обов'язує від год. 4.40 веч. до 5.50 рано.

ПЕРЕВИШКІЛЬНИЙ КУРС ДЛЯ ШЕВЦІВ

Перевишкільний курс для шевців у Львові має метою поглибити фахове знання шевських майстрів і челядників та познайомити їх з новими методами з ділянки брання міри, крою взуття та виробу ортопедичних черевиків для анормальної стопи. На курс ходить 40 львівських шевців, майстрів й челядників. Курс відбувається вечорами і охоплює 100 викладових годин.

Вага й значення цього курсу лежить у тому, що дотепер не всі шевські майстри уміли краяти взуття. Бувало так, що були спеціяльні фахівці прикравачі, які лиш тим займалися. З хвилиною, коли цих фахівців не стало, кожний добрий швець мусить сам познайомитися з прикраванням.

Посмертні згадки

† ІВАН МІЩУК

Дня 24. жовтня 1943 р. згинув у Володаві від скритовбивчої ворожої кулі Міщук Іван, директор ПСК. Покійний уродився дня 15. січня 1904 р. в селі Шумниці, Володавського повіту. Реальну гімназію покінчив у Харкові. Вернувшись назад на своє рідне Підляшшя, працював у волості Володава, доки на це дозволяли йому, як українцеві, відомі нам обставини, потім у кооперативі в своєму рідному селі. Восени 1939 року бл. п. Іван Міщук організує кооперативне життя на Володавщині та входить у склад Надзірної Ради ПСК у Володаві, від 1. квітня 1940 р. працює там же, як скарбник. Дня 31. серпня 1941 р. покликано Його в склад дирекції Союзу. Працюючи на становищі директора, виявив непересічний хист як також ідейність при розбудові кооперативного життя на Володавщині. З його смертю втратило українське громадянство енергійного кооперативного працівника. Похорон відбувся дня 26. жовтня ц. р., при масовій участі дооколишнього населення.

Анатоль Козлюк, український поліцист із Городла на Грубешівщині, згинув від скритовбивчої кулі підчас виконування своїх обов'язків. Покійний, ур. 1922 р., був дуже солідний, працьовитий та енергійний не тільки у виконуванні свого фаху але й у громадянській праці.

Уночі 7. листопада ц. р., в селі Космові на Грубешівщині згинув **Михайло Федорчук**, коли вертався з христин. Покійний, уроджений 13. листопада 1923 р., був свідомим українцем.

Вічна Їм Пам'ять!

Шахи

Турнір за шахове першенство Холмщини

З ініціятиви Реферантури О. п. м. і Р. УДК в Холмі, зорганізовано турнір за шахове першенство Холмщини. В турнірі бере участь 8 змагунів, у тому числі 3 з Холма, 2 з Грубешова, 1 з Томашова Лубл., 1 з Володави та 1 з Красноставу. Турнір цей є новим доказом невсипущої праці та високоідейної постави наших земляків із Холмщини. В дотеперішній табелі поки що веде Петро Неминущий (Холм), за 2 місце змагаються м-р П. Григорович (Холм) та Віктор Кроткевич (Томашів)

КРАВЕЦЬКІ КУРСИ У ЛЬВОВІ

(*) Львівська Ремісница Палата зорганізувала дво-тижневий кравецький курс для майстрів. Його веде фахівець-викладач з Академії Ремесла у Гановері. На курс ходить 40 учасників. Темою викладів є краяння чоловічих одягів, при чому береться під увагу сучасну моду. Курс жіночого кравецтва теж триватиме два тижні та 80 навчальних годин.

Після закінчення цього курсу відбудеться другий для 80-ти кравців. Такий сам перевишкіл відбудуть теж кравці з-поза Львова.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. ı Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79